

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Rannarootsi kultuuripärand elu- ja ettevõtluskeskkonnas

Rannarootsi kultuuripärandi eksperdi töö raport

1. Eksperdi tegevus- ja ajakava

1.detsembril 2022.a toimunud KOVide arendustöötajate arenduskoosolekul arutati võimaluse üle esitada avatavasse piirkondlikku ettevõtlus- ja elukeskkonda arendavasse programmi maakonna arengustrateegiast lähtuv rannarootsi kultuuripärandil tuginev kohaliku ettevõtlust arendav projekt ning koostada selleks esmalt projektitaotluse lähteülesanne. Arendusprojekti fookuse seadmiseks ja lähteülesande koostamiseks vajatakse esmalt aga informatsiooni, milleks on:

- lähteandmed, sh uuringud projekti vajalikkuse põhjendamiseks;
- vajaduste kaardistamiselt kogutud ja analüüsitud info;
- KOVide arengukavade analüüsimisest saadud info;
- arendusprojekti sihtrühmade määratlemiselt saadud info;
- võimalike arendustegevuste kaalumisel saadud info.

Nimetatud töö tellitigi eksperdilt, kelle eestvedamisel toimus hulgaliselt arendusprojektist huvitatute ühiseid seminare, arutelusid, konsultatsioone, töökoosolekuid jne.

Ekspert teostas seda alljärgneva tegevus- ja ajagraafiku kohaselt:

Töö periood	Tegevused	Tulemus
November – detsember 2022	Töö sisuks on töö ulatuse määramiseks ja projekti planeerimiseks vajalike lähteandmete kogumine, milleks toimusid: <ul style="list-style-type: none">• kohtumised SA-s Läänemaa töö ulatuse kokkuleppimiseks ning tehtu tagasisidestamiseks;• töö maakonna ja KOVide arengudokumentidega;• kohtumised ja arutelud linna ja valdade esindajatega koostöö- ja arendusprojekti fookuse seadmiseks ja ootustes kokkuleppimiseks	<ul style="list-style-type: none">• Saadud ülevaade Läänemaa omavalitsuste ja organisatsioonide arengudokumentidest• Sõnastatud on probleemid, mida projekt lahendab ning kokku on lepitud ja sõnastatud arendusprojekti tegevussuunad ehk strateegilised eesmärgid

Töö periood	Tegevused	Tulemus
Jaauar – märts 2023	Töö sisuks on: <ul style="list-style-type: none"> • meetme määrusega tutvumine; • kohtumised SA-s ja arutelud alusuuringu fookuse seadmiseks; • alusuuringu lähteülesande koostamine, hinnapakumiste võtmine; • kohtumised alusuuringu teostaja väljaselgitamiseks; • kohtumised alusuuringu läbiviijaga, küsimustiku koostamises osalemine; 	<ul style="list-style-type: none"> • Alusuuringuks vajalik küsimustik on valmis sisendandmete kogumiseks.
Aprill 2023	Töö sisuks on: <ul style="list-style-type: none"> • alusuuringu küsimustiku levitamise- tutvustamine infokanalites; • alusuuringu kokkuvõtte esitlemine; • kohtumised KOVide esindajatega projekti sisutegevuste kavandamiseks; • sisutegevuste eelarvestamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Alusuuring on valmis. • Projekti partneritega on sisutegevused läbiräägitud.
Mai 2023	Töö sisuks on projekti lähteülesande koostamine alljärgneva struktuuri kohaselt: projekti eesmärk; projekti vajaduse põhjendus, sekkumise tõenduspõhisus; projekti tegevuste kirjeldus ja ajakava; projekti tegevuste oodatavad tulemused; projekti tegevuste hinnanguline eelarve ja rahastamisallikad; projekti tegevuste oodatav pikaajaline mõju, jätkutegevused; ülevaade projekti meeskonnast. Eksperti töö raporti koostamine	<ul style="list-style-type: none"> • Valmib arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ lähteülesanne • Eksperti töö raport on esitatud sihtasutusele

2. Lühiülevaade kogutud ja analüüsitud informatsioonist

2.1. Arengudokumendid

Lääne maakonna ja omavalitsuste arengudokumentides on rannarootsi kultuuriruumile pööratud arvestatavat tähelepanu, mis viitab vastavasisuliste projektide kirjutamise ja elluviimise vajadusele.

Lääne maakonna arengustrateegia 2035

Visioon: Läänemaa on suurepärase külastuselamuse sihtkoht Eestis. Haapsalu ajalooline kuurort, kvaliteetsed kultuurielamused igale meelele, rannarootsi pärandkultuur ning unikaalne ja mitmekesine looduskeskkond muudavad Läänemaa ihaldatud sihtkohaks, kuhu tullakse meeleldi nii üheks päevaks kui ka pikemaks ajaks. Läänemaa külastamiseks on põhjust igal aastaajal.

Eesmärk: Läänemaa on külastatavuselt Eestis esimese kuue maakonna seas.

Meie võimaluseks on külastuskeskkonna atraktiivsuse tõstmine ja selleks vajalike investeeringute leidmine ja investeerijate toetamine. Võimaluseks on tuntud kaubamärkide (näiteks Haapsalu, Valge Daam jms.) ja piirkonnale ainuomase pärandkultuuri (näiteks rannarootsi kultuur) kasutamine külastuspõhjusena.

Võimaluseks on kogukondade toetamine külastajale suunatud toimingutes. Võimaluseks on uute teenuse ja toodete toomine turule.

Tegevussuunad:

3.5.1. Läänemaa kui tervikliku turismi sihtkoha arendamine ja turustamine.

3.5.2. Külustusobjektide, -ürituste ja -piirkondade arendamine.

3.5.3. Turismitulu suurendamine. Toote- ja teenusarendus, sealhulgas ööbimiste arvu suurendamine ja aastaringse külastatavuse tagamine. Kogukonnateenuste- ja tulu osakaalu suurendamine.

3.5.4. Säästva turismi põhimõtete rakendamine.

4.Integreeritud lähenemine Läänemaa arendamisel

4.2.. Läänemaa arengu kobarad

A) RANNAROOTSI PÄRANDKULTUURI KOBAR: see on kultuuri, identiteedi, kohaliku elu- ja looduskeskkonna, teenusmajanduse ja turismi koosmõju kobar. Omanäoline kultuuripärand ja kohalik identiteet, külustuskeskkond, kohalik atraktiivne elukeskkond ja arenenud teenusmajandus loovad võimaluse olla omamoodi, jääda püsima, teenindada külalisi ja oma inimesi parimal moel, teenida tulu, pakkuda külalistele kaunist keskkonda ja elada ise selle keskel. Kultuuripärandi kobar toetub omanäolisele kohaliku kultuuri kandjale. Läänemaal on selleks rannarootsi pärandkultuur, sealhulgas rannarahva kultuur laiemas mõttes.

Vormsi valla arengukava

Eesmärk 3: Vormsil on soodsad tingimused keskkonnasõbraliku ettevõtluse ja turismi arenguks.

Valla roll ettevõtluse arendamisel on toetav ja soodustav. Valla eesmärk on luua tingimused, kus ettevõtjatel oleks lihtne töökohti luua ja loodusressursse säästlikult kasutatavat majandustegevust edendada.

Turism on Vormsi arengus esikohal, saarel pakutakse kvaliteetset turismiteenust. Ennekõike ootab Vormsi külla loodus- ja kultuurituriste, inimesi, kes hindavad vaikust ja rahu, mida saarel pakkuda on. Saarel tegutsevad ettevõtjad teevad omavahel tihedat koostööd, et pakkuda külalistele unustamatut kogemust, sealjuures tehes seda säästlikult ja keskkonnateadlikult. Vormsit tuntakse kui eripärast ning keskkonnateadlikku sihtkohta.

Eesmärk 6: Vormsil tuntakse ja väärtustatakse oma kultuuripärandit ning saarel on vilgas kultuurielu.

Ajalooline eestirootslaste ja ka varasem ning hilisem kultuuri- ja ajaloopärand on ainulaadne ja oma erilise kujunemisloo tõttu huvipakkuv külalistele lähemalt ja kaugemalt. Vormsilased hindavad ja väärtustavad oma kultuuripärandit, see on põimitud inimeste igapäevaellu ja kooli programmidesse. Vormsi seltsid ja MTÜ-d teevad koostöös vallavalitsusega ja kogukonnaga tööd kultuuripärandi tutvustamisel ja vahendamisel. Lisaks kultuuripärandile on saareelanikel ja külalistel võimalik osa saada paljudest kultuurisündmustest – kontsertidest, teatrietendustest ja filmilinalt. Vormsi ei ole muuseumieksponaat, vaid elav ja arenev kultuuriruum.

Lääne-Nigula arengukava

Eesmärk 1.4. Lääne-Nigula lapsed osalevad aktiivselt huvihariduses ja huvitegevuses.

1.4.6 Selgelt eristuva suunitlusega huvihariduse säilitamine ja arendamine piirkondades (nt maadlus Martnas, pärimusmuusika Ristil, loodusharidus Nõval, rannarootsi kultuuripärand Noarootsis jne).

Eesmärk 1.9. Vallas on mitmekesine kultuuri- ja seltsielu.

1.9.6 Eri piirkondade kultuuripärandi kogumine ja säilitamine, kultuuritraditsioonide ja traditsiooniliste ürituste jätkamine ja toetamine, iga piirkonna eripära hoidmine ja arendamine (nt rannarootsi kultuur jm). Rannarootsi teemapargi väljaarendamine Noarootsis.

Eesmärk 2.2. Lääne-Nigula vald on atraktiivne külustuskeskkond, kus toimub pidev turismi- ja puhkemajanduse alase tegevuse arendamine.

2.2.3 Koostöö RMK-ga Noarootsi, Osmussaare, Nõva, Marimetsa jt puhkemajanduse arendamiseks.

2.2.4 Suvise turismiinfopunkti toetamine Noarootsis, Osmussaarel ja Nõval, võimalusel ja vajadusel ka teistes piirkondades.

Rannarootsi Muuseumi strateegia aastateks 2022- 2026

Arendusvaldkond 5. Muuseumi kui organisatsiooni arendamine.

Muuseumi kui organisatsiooni arendamise all mõeldakse järgmisi teemasid: all mõeldakse eelkõige järgmisi teemasid:

· muuseumi varade ja kinnistutega seonduv (Merekeskuse ehitamine, paadikuuri ehitamine, Korsi talukompleksi ülesehitamine ja uue muuseumi hoone ehitamine).

Eesmärk 5.2.: Rannarootsi Muuseumi ja Ruhnu filiaali vara on valitsetud heaperemehelikult, keskkonnahoidlikult ja energiasäästlikult ning kinnistute arendamine on hästi kavandatud ja kooskõlas muuseumi vajadustega.

Alaeesmärk: Vana paadikuuri asemele merekeskuse rajamine.

Alaeesmärk: Muuseumi puulaevade eksponeerimiseks ja merega seonduvate tegevuste tutvustamiseks on vajalik Haapsalu vanasadama ja laevatee süvendamine.

Alaeesmärk: Muuseumi puupaatidele paadikuuri ehitamine.

Alaeesmärk: Eestirootslaste toiduvalmistamise traditsioonide tutvustamiseks merekeskusesse söögitoa ja köögi sisustamine.

Alaeesmärk: Muuseumi raamatukogu ja seminariruum pakub võimalusi uurijatele ning muuseum on avatud kõikidele huvilistele erinevate ürituste korraldamiseks.

SA Eestirootslaste Kultuurimavalitsuse koostatud Rannarootsi kultuuriruumi strateegia 2021-2025 tegevuskava

Tegevus 2: Rannarootsi keele- ja kultuuritraditsioonid on hoitud ja hinnatud.

2.2 Kõik piirkonnad: Rannarootsi kultuuripärandi seisukohast oluliste hoonete ja institutsioonide toetamine

2.2.5 Noarootsi Kõstri talukoha korrastamine

2.2.10 Vormsi talumuuseumi tegevuse laiendamine

2.3 Osad piirkonnad

2.3.2 Vormsi Talumuuseumi toetamine

2.3.3 Haapsalu Rannarootsi Muuseumi merekeskuse loomine

2.3.6 Vormsi Kodukandi Ühingu Norjase talu väljaehitamine

2.2.Teostatud uuring

Arengudokumentides kirjeldatud olukorra selgituseks ja eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste planeerimiseks tuli koostada lähteülesanne, et kaardistada Lääne maakonna elanike ja seotud inimeste ootused ja soovid, millisena nähakse rannarootsi kultuuripärandi osa läänemaalaste igapäevaelus. Info kogumiseks korraldati hange, et leida sobilik koostööpartner alusuuringu läbiviimiseks.

Lähteülesanne uuringu läbiviimiseks koostati 3 vaate – sotsiaalmajandusliku, ettevõtluse ja turismi kaudu.

Sotsiaalmajanduslik vaade

1. Kui oluliseks peavad Läänemaa elanikud rannarootsi pärandkultuuri püsimist?

1.1.Kas see on oluline kui piirkonna omapära?

1.2.Kui võimalus eristuda?

1.3.Kui võimalus pakkuda külastajatele omanäolisi teenuseid?

2.Kas ja millisel määral on rannarootsi pärand kohalike elanike identiteedi aluseks ajaloolistel rannarootsi aladel - Vormsil, Haapsalus, Noarootsi ja Nõva osavaldades?

3. Kas rannarootsi identiteet on argument elukoha valikul ajaloolistel rannarootsi aladel - Vormsil, Haapsalus, Noarootsi ja Nõva osavaldades?

4. Kas rannarootsi pärand on nähtav/tuntav igapäevaelus?

4.1.Külalisele väljast

4.2.Läänemaa/rannarootsi alade elanikele

4.3.Kus avaldub rannarootsi pärand – külapilt, hooned, arhitektuur, kodune majapidamine, merega seotud tegevused?

5. Kas rannarootsi pärand on oluline Läänemaa haridusvõrgus?

5.1.Kas rannarootsi pärand on kooli valimise põhjus?

5.2.Kas rannarootsi pärand on piisavalt (peaks olema rohkem) esil Läänemaa koolide õppekavades?

Ettevõtluse vaade

1. Kui oluliseks peavad ettevõtted rannarootsi traditsiooni oma tegevuses?

2. Kuidas rannarootsi kuvand toetab ettevõtte tegevusi?

2.1.Annab aimest

2.2.Aitab reklaamida

3. Milline osakaal on ettevõtluses rannarootslusel tänasel Läänemaal?

3.1.Ettevõtluse jaotus tegevusalade kaupa (kalandus, majutus, toit)

Turismi vaade

1. Kas rannarootsi pärand on turistile sihtkoha valiku põhjuseks?

2. Kas (kohalike arvates) rannarootsi pärand on piisavalt igapäevaelus külastajale nähtav?

Hanke võitjaks osutus Creativity Lab OÜ, kes koostas alusuuringu lähteülesandele vastava küsimustiku ning viis läbi veebipõhise uuringu.

Uuringu küsimustik sisaldas kokku 15 valikvastustega ning 7 avatud küsimust. Küsimustik koostati Typeform platvormil ning selle levitamist korraldas SA Läänemaa.

Uuringu lühikokkuvõtte ja järeldused

Uuring oli suunatud kõigile ühel või teisel moel rannarootsi ajaloolise kultuuriruumiga seotud inimestele, sh pikemat või lühemat aega piirkonnas elanud püsielanikud, suvekodu ja muu kinnisvara omanikud, samuti mujal elavad inimesed, kellel on piirkonnaga muu (nt tööalane) kokkupuude. Uuring viidi läbi järgnevates piirkondades: Lääne-Nigula vald (Kullamaa osavald, Martna osavald, Noarootsi osavald, Oru osavald, Nõva osavald, Taebala osavald, Palivere osavald ja Risti osavald), Haapsalu linn ning Vormsi vald.

Veebipõhine uuring viidi läbi perioodil 22.02.-27.03.2023. Kokku osales küsitluses 315 vastajat, keskmise vanusega 51 aastat. Vastuste hulka saab hinnata piisavaks võttes arvesse uuringu valdavalt kvalitatiivset iseloomu, piirkonna elanikkonna suurust, vastuste ristanalüüsi ning saadud vastuste saturatsiooni. Eriliselt tasub välja tuua seda, et kolmele avatud küsimusele vastas 100% vastajatest.

Kokkuvõtte uuringu põhitulemustest:

- Uuringus osalenutest valdav enamus ei identifitseeri end rannarootslastena, kuid ootab erinevaid võimalusi rannarootsi kultuuripärandi tundmaõppimiseks ning oma töös ja tegemistes kasutamiseks.
- Uuringus osalenu väärtustab ennekõike piirkonna loodust, rahu ja inimesi.
- Uuringus osalenu peab rannarootsi kultuuri ja pärandit tugevaks ettevõtluse toetajaks ning on eeliseks kõikides toote- ja teenusearenduse aspektides.
- Uuringus osalenu ootab piirkonna väärtuste säilitamist, hoidmist ja tutvustamist uuelanikele ja turistidele.
- Uuringus osalenu ootab suuremaid võimalusi rootsi keele õppeks, vanuseülesteks huvi- ja kultuuritegevusteks.
- Uuringus osalenu toob peamiste probleemidena välja: keskkonnanahoiu, taristu (eriti teede ja ühendustega seotud puudujäägid), ettevõtluse (eriti turismiga seotud tegevused) ning elanikkonna kihistumisega seotu.

Uuringu tulemused kinnitavad piirkonnas elavate ning piirkonnaga seotud inimeste, sh ettevõtjate ühest huvi piirkonna arendamise vastu võttes aluseks rannarootsi kultuuripärandi. Rannarootsi kultuuris nähakse olulist argumenti nii piirkonda elama tulemisel kui ka siia jäämisel, piirkonna konkurentsivõime arendamisel, nähtavuse suurendamisel turismiteenuste pakkumiseks, ettevõtluses kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenuste arendamisel jm. Rannarootsi kultuuri peetakse oluliseks vaatamata sellele, et kolmveerand

vastajatest ise end rannarootslasena ei määratle, mis näitab, et paljud rannarootslusega juurte kaudu mitte seotud inimesed väärtustavad rannarootslust kui nende elukohale ja piirkonnale omast ja hinnatud kultuuriruumi.

Arvestades vastanute tugevat seost nii rannarootsi kultuuripärandi kui ka eestirootsi seltsitegevusega ning seda, et suurimaks motivaatoriks piirkonnaga kontakti otsida ja leida peetakse kultuurisündmusi, saab välja tuua **rea soovitusi turismivaldkonna arendamiseks piirkonnas:**

- Arendada nn täiskogemuse pakette, kus osalejad saavad planeerida reisi (või grupireisi) logistika, majutuse (soovi korral), kohalikul pärandil põhineva toitlustuse baasil seotuna kultuurisündmus(t)ega. See hõlmab nii juba käimasolevaid kultuurisündmusi (nt erinevad laadad, laulu- ja tantsupidu, Valgete ööde festival jne) kui ka uute ja unikaalsete kultuurisündmuste pakkumist.
- Pakkuda seotuna ajaloolisi mälestusüritusi ja loodusturismi, kus on võimalik kasutada ära erinevaid turismi ja loomemajanduse valdkonna pakkumisi seotult (nt paadimatk ajaloolistesse matmispaikadesse ning teenistus kirikus hilisema õhtusöögiga kodukohvikus).
- Seoste tugevdamine ning mälestuste/kogemuse vahetamine Rootsi ja Eesti rannarootsi kogukondade vahel. Mõlemad uuringute sihtrühmad pidasid tugevat kogukonda ning rannarootsi kultuuripärandi säilitamist, tutvustamist ja edasikandmist olulisteks väärtusteks. Samuti peeti oluliseks rootsi keele õpet ja kasutamist. Siinkohal seoste tugevdamine ja ühisüritused kahe kogukonna vahel oleks oluliseks tegevuseks.

3. Projekti lähteülesande kavandamise protsess

Projekti lähteülesande kavandamiseks ning tegevuste planeerimiseks ja alternatiivide kaalumiseks **toimus rida kohtumisi meeskonna ja koostööpartneritega**. Teemad, mida töörühmas arutati ja milles kokku lepidi, olid järgmised:

November - detsember 2022.

Kohtumised ja arutelud linna ja valdade esindajatega koostöö- ja arendusprojekti fookuse seadmiseks ja ootuste kokkuleppimiseks:

- 1) valmis ülevaade Läänemaa omavalitsuste ja organisatsioonide arengudokumentidest;
- 2) sõnastati kitsaskohad, mille lahendamisele kavandatav projekt kaasa aitab. Nendeks on:
 - regionaalmajanduslik ebavõrduse vähendamine
 - pärandikultuur väärtustamine ja lõimimine teiste valdkondadega
 - hooajalisuse vähendamine turismis
 - teadlikkuse tõstmine kohalikust pärandist
 - Vähene koostöö või selle puudumine valdkondade vahel
 - mujal elavate kogukondade kaasamine ja kaugem mõju
- 3) lepidi kokku koostöö- ja arendusprojekti fookus, milleks on rannarootsi kultuuripärandi abil Läänemaa ettevõtluskeskkonna elavdamine, kogukonna sidusamaks muutmine ning selle kaudu kogu piirkonna atraktiivsuse tõstmine elamiseks, elukoha valikuks ja ettevõtluskeskkonda panustamiseks

Jaanuar - märts 2023.

Töörühmas toimus töö ja arutelud järgmiselt:

- 1) Arutelu meetme määruse üle ehk kuidas kavandatav projekt vastab meetme eesmärkidele. Mida tuleks muuta ja kuidas täiendada.
- 2) Projekti juhtpartneri valik. Projekti juhtpartneriks sai SA Eestirootslaste kultuuriomavalitsus, kelle esindaja kaasati ka töörühma.
- 3) Kohtumised ja arutelud alusuuringu fookuse seadmiseks. Tööst Läänemaa omavalitsuste ja organisatsioonide arengudokumentidega selgus, et tarvis on täiendavat uuringut, mis kirjeldaks tegevussuundadena nimetatud teemade hetkeseisu ning läänemaalaste ootuseid vastavate teemadega seoses.
- 4) Lepiti kokku, et alusuuring peab andma ülevaate hetkeseisust ja ootuste osas järgmistes valdkondade vaates:
 - sotsiaalmajanduslik vaade;
 - ettevõtluse vaade;
 - turismi vaade.

- 5) Valmistati ette ning kinnitati alusuuringu lähteülesanne hinnapäringute saatmiseks. Analüüsi laekunud pakkumisi ning lepiti kokku koostööpartneri valikus.
- 6) Uuringu läbiviijaks valiti OÜ Creativity Lab. Kohtumistel uuringu läbiviijaga lepiti kokku tehnilistes üksikasjades ning üldistes ootustes valimile, et küsimustiku tulemused oleks vastuvõetavad ja piisava katvusega järelduste tegemiseks

Aprill 2023.

Töörühmas toimus töö eksperdi eestvedamisel järgmiselt:

1. Valminud alusuuringu tutvustamine, andmete analüüsimine ja järelduste tegemine, arendusprojekti fookuse täpsustamine;
 2. Arendusprojekti tegevussuundades kokkuleppimine ja tegevuste kavandamine tegevussuundade kaupa, milleks sai ettevõtlus, turism ja haridus/kogukond.
 3. Kohtumised projekti partneritega sisutegevuste täpsustamiseks, eelarvestamiseks ja elluviimiseks.
- Teemad, mida käsitleti ja millele lahendusi otsiti, olid järgmiselt:

3.1. Kohtumine Noarootsi osavalla esindajatega

- Einby pärimustalu temaatiline fookus on rannarootsi vaimne- ja toidukultuur
- Tokkroosi kinnistu juriidiline seis ning kavandata ehitustegevuse ettevalmistuste hetkeseis
- Einby pärimustaluga seonduvate tegevuste eelarvestamine

3.2. Kohtumine SA Rannarootsi muuseumi esindajatega

- Rannarootsi muuseumi merekeskuse projekti hetkeseis
- Kavandatavate tegevuste rahastamiseks vajalike omavahendite leidmine
- Rannarootsi muuseumi merekeskuse projekti raames tehtavate tegevuste arutelu ja eelarvestamine

3.3. Kohtumine Nõva osavalla esindajatega

- Nõva paadikuuri rekonstrueerimine Nõva muinaskeskuseks
- Nõva nimetamine Püha Olavi tee alguspunktiks ja sellega kaasnevad tegevused
- Kavandatavate tegevuste rahastamiseks vajalike omavahendite leidmine
- Nõva muinaskeskuse projekti raames tehtavate tegevuste arutelu ja eelarvestamine

3.4. Kohtumine Vormsi valla esindajate ja MTÜ Vormsi Kodukandiühing esindajatega

- Norjase talu rekonstrueerimine Vormsi pärandkäsitöökeskuseks
- Kavandatavate tegevuste rahastamiseks vajalike omavahendite leidmine
- Vormsi pärandkäsitöökeskuse projekti raames tehtavate tegevuste arutelu ja eelarvestamine
- Vormsi valla toetus ja osalemine Vormsi pärandkäsitöökeskuse rajamisel ning projektitegevuste elluviimisel ning hilisemal Vormsi pärandkäsitöökeskuse haldamisel

Mai 2023.

Kohtumised meeskonna ja koostööpartneritega:

1. Arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ lähteülesande arutelud
2. Lähteülesande koostamine eksperdi poolt ja töörühmas kinnitamine
3. Lähteülesande ja tegevuskava esitamine Sihtasutusele Läänemaa
4. Eksperdi töö raporti tutvustamine ja esitamine

Uuringu tulemustest nähtus, et läänemaalaste ja rannarootsi aladega seotud inimeste soovid ja ootused on jätkuvalt seotud rannarootsi kultuuripärandi säilitamise ja senisest suurema väärtustamisega.

Lisaks sellele on tegevuste elluviimine vajalik, et tugevdada Läänemaa äärealasid, eriti rannarootsi piirkonda integreerides pärandkultuuri kohaliku sotsiaal- majandusliku arengusse ja tugevdades selle läbi ka piirkonna identiteeti. Tegevuste olulised tulemused hõlmavad nelja pärandkultuuri tõmbekeskuse loomist, mis moodustavad koostöövõrgustik ja mis toetab iseloomuliku rannarootsi pärandi kasutamist ettevõtluse, turismi ja hariduse edendamisel.

Projekti tegevused aitavad kaasa järgmiste kitsaskohtade leevendamisele:

1. Regionaalmajanduslik ebavõrdus - tegevused aitavad tugevdada äärealade elujõulisust, kuna selle eesmärk on meelitada piirkonda elanikke, ettevõtteid ja külastajaid läbi pärandkultuuri atraktiivsemaks muutmise.
2. Pärandkultuur väärtustamine ja integreerimine - rannarootsi piirkonna väärtuslik pärandkultuur ei ole piisavalt integreeritud kohaliku igapäevaellu ega äritegevusse. Tegevused aitavad pärandkultuuri paremini

kasutada ettevõtluse, turismi ja hariduse edendamisel, luues seeläbi mitmekesisemaid võimalusi ja suurendades piirkonna atraktiivsust.

3. Hooajalisus turismis - piirkonna turism on hooajaline ja ebastabiilne. Kavandatud tegevustega sisse viidavad osalus-, elamus- ja toiduturismi elemendid aitavad pikendada külastajate viibimist piirkonnas ning vähendada hooajalisuse mõju, luues stabiilsema majandusliku olukorra.

4. Vähene teadlikkus kohalikust pärandist - kohalike ja külastajate teadlikkus rannarootsi pärandkultuurist on piiratud (vt küsitluse/uuringu tulemusi). Tegevused aitavad suurendada teadlikkust kohaliku pärandi ja kultuuriväärtuste osas läbi tegevuste, mis omakorda võib suurendada kohaliku kultuuri väärtustamist.

5. Koostöö puudumine valdkondade vahel - ettevõtlus, turism ja haridus on sageli eraldiseisvad valdkonnad. Kavandatavate tegevustega luuakse platvorm nende valdkondade koostööks, mis aitab integreerida pärandkultuuri erinevatesse tegevustesse ning tagab sünergia ja terviklikuma lähenemise piirkonna arengule.

6. Kaasamine ja kaugem mõju - paljud rannarootsi piirkonnaga seotud inimesed elavad välismaal. Kavandatavate tegevustega saab kaasata aktiivselt neid ja nende järeltulijaid, luues sidemeid ja võimaldades nende panust piirkonna arengusse, lisaks laieneb nii tegevuste mõju kaugemale piirkonnast, mis omakorda toodab huvi ja soovi külastada piirkonda.

Läbi viidud alusuuringu tulemustest lähtuvalt koostasid projektpartnerid tegevuste loendi, mis aitavad maakondlike arengueesmärke saavutada. Kaaluti erinevaid lähenemisi ning jõuti tulemuseni, et kõige arvestava mõjuga ning ulatusega on järgnevas punktis 4 toodud tegevusplaan.

4. Arendusprojekti lähteülesanne ja tegevusplaan

Projekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ lähteülesanne koosneb alljärgnevatest osadest:

Projekti eesmärk ja tulemused

- 1) Unikaalne rannarootsi pärandkultuur kui osa Eestimaa mitmekesisest kultuurist on elus ja arenev, kultuurikandjate hulk on kasvav.
- 2) Rannarootsi pärandkultuur on rakendatud piirkonna sotsiaalse - ja majanduselu edendamiseks.
- 3) Rannarootsi piirkond on atraktiivne ja tuntud turismisihtkoht skandinaavlaste hulgas ning Eestit külastavate Skandinaavia turistide arv on märgatavalt kasvanud.
- 4) Rannarootsi pärandkultuur on igapäevaselt nähtav, moodustades olulise osa piirkonna identiteedist, elamise, töötamise ja külastatavuse põhjustest.
- 5) Läänemaa äärealad on elujõulised, püsiva ja kasvava elanikkonnaga.

Moodustunud on **neli selgelt nähtavat rannarootsi pärandkultuuri tõmbekeskust**, mis toimivad projekti tegevuste tulemusena rannarootsi kultuuripärandi ettevõtlus- ja kogukonnavõrgustiku koostöökeskustena järgmiselt:

- SA Rannarootsi muuseumi merekeskus esindab rannarootsi merekultuuri. Alates traditsiooniliste paatide-laevade ehitamisest-hooldamisest kuni paadijuhtide koolitamise ning traditsiooniliste meresõiduteadmiste populariseerimiseni.
- Vormsi pärandkäsitöökeskus koondab kogu pärandkäsitööga seonduva. Alates arhitektuurist ja piirkonnale omastest ehitusvõtetest tekstiili ja muu käsitööni.
- Einby pärimustalu keskendub traditsioonilisele Rannarootsi kultuuri vaimsele pärandile ja toidukultuurile.
- Nõva muinaskeskus on Rannarootsi ajaloo kaugeima ja seni selgelt käsitlemata ajajärgu - eelrannarootsluse keskus, kust saab alguse ka Püha Olavi teekond, mis märgib kohti, kust on leitud või teatakse olevat ainekuid skandinaavlaste külaskäikude kohta.

Pärandkultuuri tõmbekeskuste tegevused toetavad 3 suuna toimimist:

1. Ettevõtlus
2. Turism
3. Haridus/kogukond

Ettevõtluse tegevussuund:

- Tõmbekeskustes läbiviidavad kursused/töötoad (kiirendid) toetavad kohaliku ettevõtlust ja tööhõive edendamist, et kasutada pärandit äritegevuse edendamiseks.
- Pärandkultuuri tõmbekeskuste kiirendid pakuvad tuge alustavatele ettevõtetele, mis aitab stimuleerida ettevõtluse kasvu ja innovatsiooni.

Sihtrühm: kohalikud ettevõtjad, ettevõtted ja ettevõtlikud inimesed, õpilasfirmad

Tulemus:

- Kohalikust pärandkultuurist teadlikumad ettevõtjad
- Kohalikul toorainel, piirkondlikul eripäral põhinevad tooted

Turismi tegevussuund:

Maakondlikes dokumentides on viidatud turismi vähesele võimekusele integreerida kohaliku omapära sh merelisust.

- Osalus-, elamus- ja toiduturismi integreerimine tavapärase majutusturismiga. See suurendab piirkonna atraktiivsust ja pikendab külastajate viibimist ning vähendab hooajalisust.
- Turismi infrastruktuuri arendamine.
- Ühtsel piirkondlikul identiteedil põhinev turundus ja bränding, et suurendada teadlikkust piirkondlikust unikaalsusest, turismiobjektidest, kultuuripärandist.
- Turismi mitmekesistamine turismipakettide valiku ja teenustega, mis meelitab erinevat tüüpi turiste, näiteks kultuurihuvilisi, seiklejaid, toiduarmastajaid või ökoturiste.
- Turismiteenuste turundamine Skandinaaviasse, liitumine Püha Olavi tee organisatsiooniga.

Sihtrühm:

- Kohalikud inimesed, kes soovivad alustada tegutsemist turismi valdkonnas
- Külustusmajanduse ettevõtjad
- Kohalikud MTÜ-d, kes soovivad võtta osa rannarootsi võrgustiku tööst
- Piirkonna külastajad
- Piirkonnaga seotud või piirkonnast huvitatud inimesed Rootsis ja mujal Skandinaavias

Tulemus:

- Kohalikust pärandkultuurist teadlikumad ettevõtjad
- Kohalikul eripärale toetuvad unikaalsed teenused ja omanäoline külustuspiirkond
- Nähtavus Skandinaavias läbi osalemise rahvusvahelistes organisatsioonides

Hariduse tegevussuund:

- Pärandkultuuri tõmbekeskused võimaldavad ka hariduse kaudu teadlikkuse suurendamist kohaliku pärandi ja kultuuriväärtuste osas.
- Haridusasutuste õppekavade ja õppevahendite täiendamine rannarootsi pärandist lähtuvate elementidega
- Õppekavade mitmekesistamine nt turismi ja pärandettevõtlusega seotud valdkondades
- Elukestva õppe võimaluste laiendamine, pakkudes täienduskooolitusi ja mentorõpet
- Koostöö suurendamine haridus- ja ettevõtlussektori vahel, et tagada õppekavade ja -praktikate vastavus tööturu nõudmistele
- Õpilasvahetus Skandinaaviaga, piirkonna varasema ajaloo uurimise temaline koostöö (nt. arheoloogia valdkonnas vms)

Sihtrühm

- Piirkonnas tegutsevad haridusasutused ja huviringid
- MTÜ-d ja seltsingud
- Piirkonnaga seotud või piirkonnast huvitatud üliõpilased nii Eestis kui ka Skandinaavias

Tulemus:

- Kohalik kultuur on koolide õppekavades.
- Kõrgkoolide juures uuritakse piirkonda teadustööde raames.
- Pärandkultuuri tõmbekeskused aitavad säilitada ja esile tõsta Lääne maakonna kultuuripärandit. Tugev kohalik identiteet omakorda soodustab piirkonna arengut ja tõmbab ligi investeringuid.

- Eesmärgid on mõõdetavad loodud tõmbekeskuste kaudu teenindatud inimeste arvu kaudu ning muude tegevuste statistika kaudu.
- Kavandatud tegevuste piirkond ulatub Nõvast Ruhnuni hõlmates kõiki rannarootsi asualasid. Kaasatud organisatsioonidena panustavad ka rannarootslaste järeltulijad Soomes ja Rootsis ning Püha Olavi tee organisatsioon, siis ulatub mõju lisaks endisele rannarootslaste piirkonnale veel Soomest, Rootsi ja Gotlandini ning sealt edasi Norra.
- Riske on hinnatud ja nende ilmnemise tõenäosust on arvestatud. Kavandatud tegevuste integreeritus, lai geograafiline katvus ning partnerite/kasusaajate hulk hajutavad võimalikke riske veel täiendavalt.

3 tegevussuuna koosmõju on järgmine:

- Turism, ettevõtlus ja haridus - on omavahel tihedalt seotud ning nende sünergia soodustab Läänemaa terviklikku arengut.
- Turismi areng toetab ettevõtlust ja loob uusi töökohti.
- Haridus tagab piirkonna elanikele vajalikud teadmised ja oskused, et saada edukaks ettevõtjaks või töötajaks turismi- ja ettevõtlussektoris.

Neli pärandkultuuri tõmbekeskust täidavad projekti perioodil projektist tulenevalt vajadustel põhinevate valdkondlike ettevõtluskeskuste, nn ettevõtluskiirendite rolli. Peale projektiperioodi lõppu kujunevad keskused Läänemaa pärandtõmbekeskusteks.

Et kõike eelnevat saavutada, luuakse neljast ettevõtluskiirendist ja kaasatud organisatsioonidest võrgustik, mis toetab piirkonnale iseloomulikul, rannarootsi pärandil põhineva ettevõtluse arengut ning koostöövõrgustiku toimimist.

Ettevõtluskiirendi abil:

- Kujuneb kohalikel ettevõtetel ja ettevõtjatel välja piirkonnale iseloomulik identiteet.
- Pärandettevõtluskiirendite toimimine põhineb tugeval koostööl ettevõtete, mentorite ja investorite vahel.
- Pärandettevõtluskiirendite toimimine on tõhus viis kiirendada pärandil põhineva ettevõtluse innovatsiooni ja kasvu.
- Kiirendi aitab ettevõtetel ületada väljakutseid, mis tulenevad sageli traditsioonilistest struktuuridest ja protsessidest.
- Kiirendid loovad tervisliku keskkonna, kus ettevõtted saavad katsetada uusi ideid, luua koostööd teiste ettevõtetega ja saada väärtuslikku tagasisidet kogenud ekspertidelt.

Igal pärandettevõtluskiirendil ja hilisemal Läänemaa pärandtõmbekeskusel on mentor/ekspert, kes seisab hea selle eest, et vastava keskuse on tegevused kõige paremal viisil valitud teemat toetavad.

Rannarootsi muuseumi merekeskus

Peamine tegevussuund on Rannarootsi merekultuuri populariseerimine. Rannarootsi muuseumi merekeskus keskendub piirkonnale, kus see asub ning pakub kohalikele kogukonnale ja küllastajatele väärtuslikke teadmisi ja elamusi mere- ja rannikualadega seotud teemadel. Rannarootsi muuseumi merekeskuse ekspert/moderaator on Jorma Frieberg (Rannarootsi muuseumi teadur, traditsioonilise paadi- ja laevaehituse ekspert).

Võimalikud tegevused merekeskuses:

- Näitused - püsi- ja rändnäitused rannarootsi mere- ja rannikualade ajaloo, kultuurist, keskkonnast ning mereelust ja mereuurimisest.
- Haridusprogrammid - programmid koolidele ja üldsusele mere- ja rannikualadega seotud teemade õppimiseks ja avastamiseks.
- Teadustöö - rannarootsi mere- ja rannikualade pärandiga seotud teadusuuringud ning teadmiste kogumine, talletamine ja eksponeerimine piirkonna kohta. Meresõidupärandi uurimine ja populariseerimine.
- Merendusega seonduva üldisem populariseerimine - mereajalugu, sealhulgas kohalik merekultuur, merenduse arengu ja meremeeste lugudega seonduv.
- Interaktiivsed eksponaadid - interaktiivsed eksponaadid ja simulaatorid, mis aitavad küllastajatel mõista mere- ja rannikualade eluolu ja nähtusi.

- Piirkonna mereline elustik - tutvustada kohalikku mere ökosüsteemi ning pakkuda merebioloogia-teemalist materjali.
- Merega seotud tegevused - traditsiooniline kalapüük, merekultuuri õpitoad ja matkad rannikualadele.
- Konverentsid ja üritused - konverentsid, seminarid ja kultuuriüritused.
- Traditsiooniliste paatide-laevade ehitamine-hooldamine.
- Paadijuhtide koolitamine.
- Traditsiooniliste meresõiduteadmiste populariseerimine.

Vormsi pärandkäsitöökeskus

Vormsi Pärandkäsitöökeskus tegeleb pärandkäsitöö edendamisega Vormsi saarel ning kureerib ühe pärandkultuurikiirendina piirkonnale iseloomuliku rannarootsi traditsioonilise käsitöö kasutamist. Pärandkäsitöökeskuse eesmärk on säilitada ja edendada kohalikku pärandkultuuri ning käsitöötraditsioone. Pärandkäsitöökeskus toimib avatud ateljee põhimõttel, kus on võimalus osalusõppena võtta osa erinevatest tegevustest, vaadelda käsitööd ning osta kaasa valmis esemeid/tooteid. Vormsi Pärandkäsitöökeskuse ekspert/moderaator on Meelis Kihulane (pärandkäsitöö ekspert ja populariseerija).

Võimalikud tegevused pärandkäsitöökeskuses:

- Käsitöö õpetamine ja edendamine - käsitöökursused ja töötoad kohalikele elanikele ja huvilistele, et tutvustada traditsioonilisi käsitööoskusi, näiteks kangastelgedel kudumist, puutööd, korvitegemist, sepa- ja savitööd.
- Pärandkultuuri uurimine - vanade töövõtete ja-viiside kogumine ja säilitamine, informatsiooni kohaliku pärandkultuuri ja traditsioonide kohta, sealhulgas disainielementide ja kohalike lugude dokumenteerimine.
- Näituste korraldamine - kureerib näitusi, mis tutvustavad rannarootsi pärandkäsitööd ja kohalikku kultuuri.
- Koostöö kohalike käsitöölise ja kunstnikega - toetab kohalikke käsitöölisi ja kunstnikke, aidates neil oma tööd turustada ning edendades kohalikku kunsti- ja käsitöölise kogukonda.
- Haridusprogrammid - haridusprogrammid, et tutvustada koolilastele ja noortele pärandkäsitöö tähtsust ning õpetada neile käsitööoskusi. Õpilasvahetus ja residentuurid ka skandinaavia õppuritega.
- Pärandkäsitöökaupade müük - kauplus ja e-pood, kus müüakse kohalike käsitöölise valmistatud esemeid, et aidata neil oma tooteid turustada ja sissetulekut teenida.
- Ürituste korraldamine - korraldab erinevaid üritusi, nagu käsitöölaadad, kohaliku kultuuri festivalid või teemapäevad, mis tutvustavad Vormsi ja rannarootsi pärandkäsitööd ja kultuuri laiemalt.

Einby pärimustalu

Einby pärimustalu keskendub rannarootsi pärimusmuusika ja traditsioonilise toidukultuuri edendamisele. Selle keskuse eesmärk on säilitada ja edendada rannarootsi pärimusmuusika ja toidukultuuriga seonduvat. Einby pärimustalu ekspert/moderaator on Sofia Joons-Gylling (Rannarootsi muusika uurija ja populariseerija).

Võimalikud tegevused pärimustalus:

- Muusika- ja toiduõpe ning töötoad - korraldada muusikatunde ja töötubasid, kus õpetatakse pärimusmuusika mängimist ja laulmist. Traditsioonilise toiduvalmistamise töötoad, kus õpetatakse valmistama ja toitusid rannarootsi traditsioonilistel viisidel.
- Kohaliku muusika ja toidukultuuri uurimine ja dokumenteerimine - pärimusmuusika repertuaari, muusikute ja traditsioonide uurimine, sealhulgas salvestuste kogumine ja arhiveerimine. Traditsioonilise toidukultuuri kogumine ja arhiveerimine.
- Kontserdid ja toidulaadad - muusikafestivalide ja toidukultuuri propageerivate ettevõtmiste korraldamine, et tuua kokku nii kohalikke kui ka rahvusvahelisi huvilisi ning tutvustada pärimusmuusikat rannarootsi omailmelist toidukultuuri laiemale publikule.
- Muusika ja toidukultuurilise teabe kogumine ja avaldamine - salvestada ning avaldada kohalikku muusika ja toidutraditsioonil põhinevat materjali, et suurendada teadlikkust kohaliku pärimuskultuuri rikkusest ja mitmekesisusest.

- Haridusprogrammid - pakkuda haridusprogramme, mis õpetavad pärimusmuusikat ja pärandtoitude valmistamist koolilastele ja noortele ning edendavad pärimuskultuuri mõistmist.
- Rahvamuusikainstrumentide valmistamine ja hooldamine: Toetab muusikainstrumentide valmistajaid ja hooldajaid ning propageerida traditsiooniliste instrumentide kasutamist.
- Koostöö rahvamuusikute ja tippkokkadega - teha koostööd muusikute, tippkokkadega ja pärimuskogukondadega, et luua laiemat kandepinda pärimusmuusika ja toidukultuuri väljunditele.

Nõva Muinaskeskus

Nõva Muinaskeskus tegeleb muinasaja ja piirkonna kaugema ajaloo uurimise, säilitamise ning tutvustamisega. Ühtlasi on Nõva Muinaskeskus osa üleskandinaavialisest Püha Olavi tee võrgustikust ning Eesti Püha Olavi tee keskus ning alguspunkt. Nõva Muinaskeskuse ekspert/moderaator on Kersti Markus (Tallinna Ülikooli arheoloogiprofessor).

Võimalikud tegevused muinaskeskuses:

- Arheoloogilised väljakaevamised ja nende populariseerimine - korraldada ja juhtida arheoloogilisi väljakaevamisi piirkonnas, koondada varasemat teavet, et avastada ja uurida muinasaja pärandit, nagu näiteks asulad, kalmistud, esemed jne.
- Muuseum - eksponeerida leitud muinasaja esemeid ning luua muuseum, kus külastajad saavad õppida piirkonna ajaloo ja kultuurist. Muuseum võib sisaldada näitusi, interaktiivseid eksponaate ja harivaid programme.
- Haridusprogrammid - haridusprogrammid, ekskursioone ja töötubasid koolidele ja muudele huvilistele, et tutvustada piirkonna ajalugu ja muinaskultuuri. Sellised programmid võivad hõlmata arheoloogiatunde, käsitöö õpetamist, muinasaja kostüümide proovimist ja muud sarnast.
- Uuringud - uurimistöö soodustamine piirkonnas, et suurendada teadmisi piirkonna mineviku kohta. See võib hõlmata nii kirjalike allikate uurimist kui ka suulise ajaloo kogumist kohalike elanikega.
- Arhiivimaterjalide kogumine ja süstematiseerimine - koguda ja süstematiseerida dokumente, fotosid ja muid arhiivimaterjale, mis käsitlevad piirkonna ajalugu ja kultuuri.
- Avalikud üritused - avalikud üritused, ajaloolised rekonstruktsioonid, arheoloogialaagrid, muinasaja festivalid ja loengusarjad, et kaasata kogukonda ja tutvustada ajalugu laiemale publikule.
- Koostöö teiste institutsioonidega - koostöö teiste muuseumide, uurimis- ja haridusasutustega, et edendada ajaloolisi ja kultuurilisi uuringuid piirkonnas.

Arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ eeldatav tegevus- ja ajakava:

2023

Projektitaotluse „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ koostamine ning esitamine.

2024

Arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ tegevustega alustamine:

- Ühtse piirkondliku rannarootsi identiteedi loomine ja kasutamisega alustamine
- 4 pärandtõmbekeskuse ehitusega alustamine
- Projekti mainetegevustega alustamine
- Projekti sisutegevustega alustamine

Nõva muinaskeskuse juures

- Püha Olavi tee märgistuse rajamine vastavalt väljatöötatud visuaalsele identiteedile
- Seminar ja töötoad

Einby pärimustalu

- Einby pärimustalu märgistuse rajamine vastavalt väljatöötatud visuaalsele identiteedile
- Seminar ja töötoad

SA Rannarootsi muuseumi merekeskus

- Rannarootsi muuseumi juurde merekeskuse märgistuse rajamine vastavalt väljatöötatud visuaalsele identiteedile
- Seminar ja töötoad

Vormsi pärandkäsitöökeskus

- Vormsi pärandkäsitöökeskuse juurde märgistuse rajamine vastavalt väljatöötatud visuaalsele identiteedile
- Seminar ja töötoad Vormsi talumuuseumis

2025

Arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ raames loodavate pärandkultuuri tõmbekeskuste valmimine.

Nõva muinaskeskuse ehitustööd on lõppenud

- Püha Olavi tee alguspunkt ja Eesti keskus on valmis
- Seminar ja töötoad

Einby pärimustalu ehitustööd on lõppenud

- Einby pärimustalu avamine
- Seminar ja töötoad

SA Rannarootsi muuseumi merekeskus ehitustööd on lõppenud

- Rannarootsi muuseumi juurde merekeskuse sisseseade ja avamine
- SA Rannarootsi muuseumi merekeskuses ehitatakse ajaloolist purjepaati
- Seminar ja töötoad

Vormsi pärandkäsitöökeskus ehitustööd on lõppenud

- Vormsi pärandkäsitöökeskuse avatud ateljeede sisustamine, kunstnikud käsitöölised kolivad sisse
- Seminar ja töötoad Vormsi pärandkäsitöökeskuses

Keskuste vahel toimub ajalooliste laevadega paadiliiklus.

Toimub Eestirootslaste laulupidu ja Eestirootslaste suur ülevaatenäitus ERM-s.

2026

Arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ raames loodavate pärandkultuuri tõmbekeskused on valmis ja töötavad.

Nõva muinaskeskuse ehitustööd on lõppenud

- Püha Olavi tee alguspunkt ja Eesti keskus toimib ja on külalistele avatud
- Seminar ja töötoad
- Valmib monograafia „Arheoloogilised leiud ja arheoloogiline leidlikkus Läänemaal“

Einby pärimustalu toimib pärandkultuuri tõmbekeskusena ja on külalistele avatud

- Seminar ja töötoad
- Valmib raamat „Rannarootsi toidukultuur eile, täna ja homme“
- Valmib lauluraamat „Eestirootsi pärimus lauludes ja laulumängudes“

SA Rannarootsi muuseumi merekeskuse toimib pärandkultuuri tõmbekeskusena ja on külalistele avatud

- Seminar ja töötoad
- Valmib raamat „Meri ei eralda, vaid meri ühendab - rannarootsi mere- ja laevatraditsioonist Läänemaal“

Vormsi pärandkäsitöökeskus toimib pärandkultuuri tõmbekeskusena ja on külalistele avatud

- Seminar ja töötoad Vormsi pärandkäsitöökeskuses
- Valmib raamat „Eriline ehitus ja igapäevane käsitöö rannarootsi võtmes“

Keskuste vahel toimub ajalooliste laevadega paadiliiklus. Toimuvad projekti kokkuvõtvad seminarid ja rannarootsi tuleviku konverents.

Kokkuvõtteks

Arendusprojekti „Rannarootsi kultuuripärandi arendamine ja kasutamine piirkonna ettevõtluse ja arengu hüvanguks“ vajaduse kaardistamise, sisendmaterjali kogumise ning analüüsimise ja uuringutulemuste st lähtuva info põhjal on võimalik koostada projekt, mille **eesmärgiks** on Rannarootsi piirkonna kultuuripärandi säilitamine, edendamine ja kasutamine piirkonna majandusliku arengu soodustamiseks. Projekti käigus tuleb tugevdada piirkonna kultuurilist identiteeti, suurendada turismi atraktiivsust ning luua uusi võimalusi ettevõtluseks ja tööhõiveks materiaaltehnilisse baasi investeerimise abil.

Tegevused:

- Kultuuripärandi kaardistamine ja säilitamine.
- Turismiinfrastruktuuri arendamine, sealhulgas muuseumide ja näituste loomine.
- Ettevõtluskoolitused ja -toetused kohalikele ettevõtjatele.
- Kultuuripärandi turundamine ja promotsioon.

Mõju:

- Suurenenud turistide arv ja turismi ettevõtlusest saadav tulu.
- Uute ettevõtete loomine ja olemasolevate tugevnemine.
- Kultuurilise identiteedi tugevnemine kogukonna sees.
- Piirkonna majanduse ja tööhõive kasv.

Tulemused:

- Hoitud, dokumenteeritud ja väärtustatud kultuuripärand.
- Uued turismiobjektid, -tooted ja -teenused.
- Lisandunud ettevõtted ja töökohad.
- Suurenenud teadlikkus ja uhkus kohaliku kultuuri suhtes.

Kokkuvõttes on projekt suunatud Rannarootsi piirkonna kultuuripärandi rikastamisele ja selle kasutamisele majanduslikuks arenguks ning kogukonna tugevdamiseks.

Rannarootsi kultuuri- ja ettevõtluskeskkonna arendustegevuste raport koostati perioodil detsember 2022 kuni september 2023.